

והא גבי מעשר דקתני- However by מעשר where the משנה states

OVERVIEW

The גמרא, in discussing the reason why the משנה says כלל גדול, presents the following assumption; that since this כלל of the משנה is followed by another כלל, therefore the first כלל is distinguished from the second כלל by using the term כלל גדול. Both רש"י and תוספות understand the גמרא to mean that the first כלל is more encompassing¹ than the second כלל, therefore it is appropriate to call it a כלל גדול. The גמרא first reinforces this assumption by stating that this idea is found in מס' שביעית as well. However the גמרא concludes by refuting this assumption, for in מס' מעשרות, we find in the first משנה two consecutive instances of כלל, but there is no mention of כלל גדול in the first instance².

תוספות asks:

תימה למה ישנה בראשון כלל גדול כיון דאינו גדול מן השני וצריך עיון:

It is astounding! Why should the משנה in מס' מעשרות state כלל גדול in the first case since it is not greater³ than the second כלל. This question (of תוספות) requires concentration to be able to answer it⁴.

SUMMARY

'תוס' does not understand why we do not maintain the original assumption that כלל גדול is used when a 'greater' כלל precedes (or follows) a 'lesser' כלל, which explains why it is used by שבת ושביעית, and not by מעשר, since there, both כללים are equal.

THINKING IT OVER

Could we answer 'תוס' question by assuming that in מעשרות the second כלל may be the greater one⁵?

¹ The actual text of the גמרא may be read to mean that whenever there is a כלל followed by another כלל, (the second כלל saying; (ועוד כלל אחר אמרו), then we state כלל גדול by the first כלל (perhaps to distinguish between the כללים). If we were to follow this literal interpretation of the גמרא, then 'תוס' would have no question. See לשון הזהב.

² In מס' מעשרות פ"א מ"א we read: כלל ועוד כלל. ונשמר וגדוליו מן הארץ חייב במעשרות. ועוד כלל. אחר אמרו כל שתחלתו אוכל וסופו אוכל אע"פ שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול. וכל שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל.

³ For both כללים there seem to be equally encompassing (as opposed to שבת מס' שביעית) and equally stringent (as opposed to תוס' ד"ה וגבי מעשרות). See previous.

⁴ See תירוצים ריטב"א, תוס' הרא"ש, מגיני שלמה.

⁵ See רש"ש.